

Bilgi Çağında Öğretmen: Eğitimi, Nitelikleri ve Gücü - Bir Reform Önerisi

Yazar: Mustafa Özcan

Yayınevi: Türk Eğitim Derneği, Ankara

Basım yılı: 2011

Sayfa sayısı: 302

ISBN: 978-605-5485-40-5

Doç. Dr. Mustafa Özcan'ın kaleme aldığı *Bilgi Çağında Öğretmen: Eğitimi, Nitelikleri ve Gücü - Bir Reform Önerisi* kitabı, Türk Eğitim Derneği (TED) tarafından 2011 tarihinde yayınlanmıştır. Amerika Birleşik Devletleri (ABD) başta olmak üzere dünyadaki başarılı öğretmen yetiştirme programlarını derinlemesine inceleyen bu çalışma, bilgi çağı ve küreselleşme çağının ihtiyaçları doğrultusunda yeni bir öğretmen eğitimi modeli önermektedir. Çalışmanın hedefi, bilgi çağı toplumu olan Türkiye'de görev yapacak olan yüksek nitelikli öğretmeni tanımlamak ve bu öğretmeni yetiştirecek eğitim fakültesini tasarlamaktır. Yöntem olarak, araştırma, kaynak taramasına dayalı kuramsal bir çalışma özelliğini taşımaktadır.

Türkiye için yeni bir öğretmen yetiştirme modeli öneren bu çalışma, sistem bütünlüğü içinde sunulan yedi ana bölümden oluşmaktadır. Her bölüm "Kaynak Taraması" ve "Öneriler" başlığı altında toplanan iki alt bölümden meydana gelmektedir. "Kaynak Taraması" alt bölümünde o bölümün kaynak taraması sonuçları sunulurken, "Öneriler" alt bölümünde ise öğretmen eğitiminin o bölümde ele alınan boyutuyla ilgili bilgi ve görüşler analiz edilmekte, Türkiye için tasarlanan öğretmen eğitimi modelinin o bölümde ele alınan yönüne ilişkin kavramlar tanımlanmakta, yeni kavramlaştırmalar yapılmakta ve önerilen uygulamalar açıklanmaktadır.

Çalışmanın birinci bölümünün başlığı "Kavramsal Çerçeve: Eylemdeki Vizyon"dur. Bu bölümde, ABD'deki en başarılı öğretmen eğitimi programlarının kavramsal çerçevelerinden örnekler verilmekte ve Türkiye'deki eğitim fakülteleri için vizyon, misyon, amaç, ilke ve standartları içeren bir kavramsal çerçeve önerilmektedir. Bu bağlamda, eğitim fakültelerinin kavramsal çerçevelerinde yer alması önerilen ortak amaçlardan birisi şu şekilde ifade edilmektedir: "Her bakımdan

gelişmiş, uluslararası standartlarda kendi alanının en iyisi, mesleğini çok iyi bilen, öğrencileri seven, onları Türkiye'yi çağdaş medeniyet seviyesinin üstüne çıkaracak bilgi, beceri ve değerlerle donatacak, kendini mesleğine adanmış ve çağdaş öğretmenleri yetiştirmek."

İkinci Bölüm, "Öğretmen Eğitiminde Müfredat (İçerik): Bilgi, Beceri ve Değerlerin Kaynağı"dır. Bu bölümün kaynak taraması kısmında, eğitimde kültür ve müfredat ilişkisi tartışılmakta, müfredat kavramı ve modellerinin tarihi gelişimi açıklanmakta ve ABD'de öğretmen eğitimi müfredatını kavramlaştırmak için yapılan çalışmalardan örnekler verilmektedir. Bölümün öneriler kısmında ise Türkiye'deki eğitim fakültesi müfredatının kapsamı ve niteliklerine ilişkin öneriler sunulmaktadır.

Üçüncü bölüm, "Öğretmen Eğitiminde Yöntem: Yaparak ve Yaşayarak Öğrenme"dır. Bu bölümde, "yapılandırmacı" öğretim yöntemleri açıklanarak, öğretmen eğitiminde uygulanan yapılandırmacı yöntemlerden örneklere yer verilmektedir. Bu bölümde ayrıca Amerika Eğitim Araştırmaları Derneği ve Phi Delta Kapa Eğitim Vakfı'nın öğretmen eğitimi ile ilgili çalışmalarına yer verilerek, öğretmen adaylarının öğrenme süreçlerine aktif olarak katılmalarının önemi ve "yapılandırmacı" yöntemlerin etkisi vurgulanmaktadır. ABD'deki en başarılı öğretmen yetiştirme kurumlarının derinlemesine değerlendirildiği bu çalışmada, Eğitim Fakülteleri'nin "Bireysel Gelişim, Toplumsal Gelişim ve İnsanlığa Katkı" olmak üzere üç temel amaç doğrultusunda program ve etkinliklerini gerçekleştirmeleri gerektiği vurgulanmaktadır. Araştırmada, Türkiye'deki öğretmen eğitimi programlarında uygulanması önerilen "yapılandırmacı uygulamaları" içeren aşağıdaki yedi temel ilke örnekleriyle açıklanmaktadır:

Standartlara İlişkin İlkeler:

- Standartlara Dayalı Eğitim

Müfredata İlişkin İlkeler:

- Genel Kültür
- Alan Bilgisi
- Meslek Bilgi ve Becerisi

Yönteme İlişkin İlkeler:

- Yapararak ve Yaşayarak Öğrenme
- Kuram ve Uygulamayı Birlikte Öğrenme
- Yapılandırmacı Eğitim
- Performansa Dayalı Değerlendirme

Eğitim Ortamına İlişkin İlkeler:

- Gerçek Ortamlarda Eğitim ve “Okulda Üniversite”

Öğretmen Adaylarına İlişkin İlkeler:

- Mesleğe Kendini Adayacak Öğrencilerin Seçimi

Öğretim Kadrosuna İlişkin İlkeler:

- Öğretim Kadrosunun Nitelikleri

Liderliğe İlişkin İlkeler:

- Vizyona Dayalı Liderlik
- Kurumsal Vizyon ve İşbirliği
- Kurumsal Değerlendirme ve Değişim

Kitabın dördüncü bölümünde tartışılan konular, “Öğretmen Eğitiminde Ortam ve Ortaklık: İşyerinde Öğretmen Eğitimi ve Okulda Üniversite” başlığı altında verilmektedir. Bu bölümde mevcut üniversite okul işbirliği modelleri sunulurken, “Okulda Üniversite” modeli açıklanmaktadır. Önerilen modele göre öğretmen adayları öğretmen eğitimi programına kabul edildikleri yıl başlamak üzere, işbirliği yapılan ve “Mesleki Eğitim ve Gelişim Okulu” olarak düzenlenecek olan ilk ve orta dereceli öğretim kurumlarında iki yıl (dört yarı dönem) “Öğretmen Yardımcısı” olarak çalışacak ve öğrenimlerinin son yılında ise bir yıl (iki yarı dönem) stajyer öğretmen olarak görev yapacaklardır.

Beşinci bölümün başlığı, “Öğrenciler: En İyi Olmak İçin Kendilerini Mesleğe Adayacak Öğretmen Adayları”dır. Bu bölümde, Türkiye’de eğitim fakültelerinin bünyesinde bulunan öğretmen eğitimi programlarına öğrenci alımında kullanılacak iki model sunulmaktadır. Açıklanan her iki modelde de alınacak öğretmen adaylarının sadece test puanlarına göre değil, adayların öğretmenlikle ilgili yetenekleri hakkında bilgi sağlayacak alternatif yöntemler kullanılarak seçilmesi önerilmektedir.

Altıncı bölüm, “Öğretim Üyeleri: En İyi Öğretmeni Yetiştirecek Model Kadro” başlığı altında ele alınmıştır. Bu bölümde, öğretmen eğitimi programlarında görev yapan öğretim elemanlarının okullarda deneyim sahibi olmalarının önemi vurgulanmaktadır.

Yedinci bölümün konusu, “Vizyona Dayalı Liderlik: Demokratik Katılım, Değerlendirme ve Değişim” dir. Bu bölümde başarılı öğretmen eğitimi programlarında vizyon sahibi liderlerin kurumlarda değişimi nasıl gerçekleştirdikleri anlatılmaktadır. Bu kapsamda, Türkiye’deki eğitim fakülteleri için “liderlik vizyonu”na, “demokratik katılıma” ve “bağımsız değerlendirmeye” dayalı bir liderlik modeli önerilmektedir.

Öğretmen eğitimiyle ilgili araştırmalardan yararlanılarak hazırlanan bu kitap, bilgi çağının toplum, okul ve öğretmenlik mesleği üzerindeki etkileri göz önüne alınarak Türkiye için bir öğretmen eğitimi modeli sunmaktadır. Geliştirilen model, öğretmen eğitimi programlarına öğrenci alımından mezuniyete kadar tüm süreçleri kapsayacak şekilde bir sistem bütünlüğü içinde tasarlanmıştır. Bu noktadan hareketle Dr. Özcan’ın çalışmasının Öğretmen Yetiştirme sorunsalına özgün bir bakış açısı getirebileceği düşünülmektedir.

Doç. Dr. Özge Hacifazlıoğlu

Bahçeşehir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi

Beşiktaş, İstanbul

ozge.hacifazlioglu@bahcesehir.edu.tr